

EVROPSKI PARLAMENT

2009 - 2014

Odbor za regionalni razvoj

2009/2230(INI)

4.3.2010

OSNUTEK POROČILA

o strategiji Evropske unije za regijo Baltskega morja in vlogi makroregij v
prihodnji kohezijski politiki
(2009/2230(INI))

Odbor za regionalni razvoj

Poročevalec: Wojciech Michał Olejniczak

PR_INI

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	4
OBRAZLOŽITEV.....	7

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o strategiji Evropske unije za regijo Baltskega morja in vlogi makroregij v prihodnji kohezijski politiki (2009/2230(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju sporočila Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o Strategiji Evropske unije za regijo Baltskega morja ter okvirnega akcijskega načrta, ki dopolnjuje strategijo (KOM(2009) 0248 konč.),
 - ob upoštevanju zaključkov Sveta o strategiji Evropske unije za regijo Baltskega morja, sprejetih dne 26. oktobra 2009,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 16. novembra 2006 o strategiji za regijo Baltskega morja v okviru severne dimenzije (2006/2171(INI))¹,
 - ob upoštevanju mnenj Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije o strategiji EU za regijo Baltskega morja (ECO/261) in o makroregionalnem sodelovanju – razširitvi strategije za Baltik na druge evropske makroregije (ECO/251),
 - ob upoštevanju mnenja na lastno pobudo Odbora regij o vlogi lokalnih in regionalnih oblasti v novi strategiji za Baltsko morje z dne 21.-22. aprila 2009,
 - ob upoštevanju mnenja na lastno pobudo Odbora regij „Bela knjiga Odbora regij o upravljanju na več ravneh“ CdR 89/2009 konč.,
 - ob upoštevanju člena 48 poslovnika
 - ob upoštevanju poročila Odbora za regionalni razvoj ter mnenj Odbora za zunanje zadeve, Odbora za okolje, javno zdravje in varnost ter Odbora promet in turizem (A7-0000/2010),
- A. ker je od razširitve Evropske unije leta 2004 Baltsko morje dejansko postalo njeno notranje morje, ki ne le povezuje, ampak predstavlja tudi poseben izziv, in ker so države regije Baltskega morja v veliki meri soodvisne in se morajo spoprijemati s podobnimi izzivi,
- B. ker je strategija za regijo Baltskega morja pilotni projekt za naslednje strategije makroregij, npr. porečja Donave, Sredozemskega morja, Alp ali Atlantskega loka, in ker bo imela uspešnost izvajanja te strategije neposreden vpliv na način izvajanja naslednjih strategij,
- C. ker lahko zamisel o oblikovanju funkcionalnih regij, zbranih okrog skupnih razvojnih ciljev in težav, pripomore k povečanju učinkovitosti regionalne politike Evropske unije,
- D. ker je zaradi povečanja uspešnosti regionalne politike, zlasti z ozirom na njeno reformo po

¹ Sprejeta besedila, P6_TA(2006)0494

letu 2013, treba odločno podpreti in razvijati zamisel, ki vključuje sprejem celostnega pristopa in oblikovanje strategij za makroregije, veljavnih za celotno Evropsko unijo, pri čemer pa njihovo uvajanje ne sme privedi do renacionalizacije kohezijske politike,

1. pozdravlja dejstvo, da je Evropska komisija sprejela in Evropski svet podprl strategijo za regijo Baltskega morja, ki jo je Parlament terjal od leta 2006;
2. s posebnim zadovoljstvom sprejema dejstvo, da je strategija rezultat široko zasnovanega posvetovanja z zainteresiranimi stranmi v državah članicah, in sicer ne le z državnimi, regionalnimi in lokalnimi oblastmi, ampak tudi z akademskimi krogi in nevladnimi organizacijami; je prepričan, da je postopek posvetovanja in sodelovanja partnerjev pri pripravi strategije od samega začetka pomemben dejavnik, ki odloča o njeni uspešnosti;
3. je prepričan, da novi okviri sodelovanja, predvideni s strategijo, ki temeljijo na načelih celostnega pristopa, odpirajo možnosti za smotnejšo in učinkovitejšo uporabo finančnih sredstev, namenjenih za zaščito okolja in razvoj regije Baltskega morja, ki izvirajo iz skladov Unije in državnih proračunov ter različnih finančnih ustanov;
4. poudarja, da je treba pripraviti oceno učinka na okolje severnoevropskega plinovoda in drugih projektov te vrste ter zagotoviti, da gradnja plinovodov ne bo poslabšala pogojev za pomorski promet;
5. opozarja na strateški pomen regije Baltskega morja za razvoj projektov izkoriščanja obnovljive energije, npr. vetrne energije ali biomase, ki je na voljo v tej regiji;
6. opozarja, da je treba vzpostaviti učinkovito in okolju prijazno komunikacijsko in prevozno omrežje (morske, kopenske in celinske plovne poti);
7. opozarja na znatne razlike na območju Baltskega morja na področjih gospodarstva in inovacij ter na nujnost razširitve potenciala visoko razvitih območij in zmanjšanja razlik z namenom oblikovati trajno območje skupne blaginje z visoko ravno konkurenčnosti, ki je tako bistvena z vidika staranja družbe;
8. poziva, naj se v okviru strategije za Baltsko morje temeljito prenovijo in poglobijo odnosi med Evropsko unijo in obmejnimi državami, ki ne pripadajo Evropski uniji, vendar pa njihova ozemlja spadajo v obseg funkcionalnih območij dane makroregije ali nanjo neposredno vplivajo;
9. poziva države članice in regije k uporabi strukturnih skladov, ki so na voljo za obdobje 2007-2013, da se zagotovi čim širša podpora izvajanju strategije, čeprav razume težave v zvezi s spreminjanjem operativnih programov v tekočem programskem obdobju;
10. je prepričan, da so pogoj za uspešnost strategije in uresničitev ambicioznih ciljev nadaljnjih strategij makroregij ukrepi, ki se izvajajo v okviru vseh sektorskih politik z ozemeljsko razsežnostjo, zlasti skupne kmetijske politike, ribiške politike in industrijske politike, ter združitev razpoložljivih sredstev, usmerjenih v skupno določene cilje na danem območju; v tem okviru vztraja pri izvedbi pregleda politik z vidika teh novih izzivov in določitvi ustreznih organizacijskih struktur na ravni institucij Unije;

11. verjame, da bo ozemeljska razsežnost strategije pripomogla k razvoju in uresničitvi razmišljanj o ozemeljski koheziji, ki jo Lizbonska pogodba umešča na isto raven kot ekonomsko in socialno kohezijo;
12. pozdravlja krepitev sodelovanja med državami in regijami v okviru makroregij ter pripravo nadaljnjih skupnih strategij delovanja;
13. opozarja na dejstvo, da je treba strategijo za regijo Baltskega morja upoštevati kot proces, v katerem se pravila delovanja in sodelovanja stalno razvijajo, in da je glavni cilj določitev optimalnih mehanizmov, ki bi jih lahko uporabili v nadaljnjih makroregionalnih strategijah;
14. je prepričan, da lahko ozemeljsko sodelovanje, ki se razvija v okviru strategij za makroregije, pomembno pripomore h krepitvi procesa povezovanja, in sicer z večjo udeležbo civilne družbe v procesu sprejemanja odločitev in izvajanja konkretnih dejavnosti; v tem okviru opozarja, da morajo makroregionalne strategije upoštevati družbeno in kulturno-znanstveno in turistično razsežnost;
15. poudarja pomen nadaljnjega spodbujanja razvoja na področju izobraževanja, usposabljanja in raziskav ter države Evropske unije poziva k tesnejšemu sodelovanju na tem področju;
16. v skladu z načelom subsidiarnosti in ob upoštevanju potenciala sodelovanja na lokalni in regionalni ravni poudarja pomembnost oblikovanja učinkovite strukture za sodelovanje na več ravneh;
17. je prepričan, da zamisel makroregij v sebi združuje ogromen potencial za optimizacijo odgovorov na izzive in težave, ki se pojavljajo na danem območju, ter za koriščenje razpoložljivih sredstev;
18. z velikim zanimanjem pričakuje analizo prvih rezultatov in izkušenj v zvezi z izvajanjem strategije za regijo Baltskega morja, ki bo pripomogla k opredelitvi možnih virov in metod financiranja makroregionalnih strategij ter bo navdih in vzor za naslednje makroregije;
19. v korist prihodnjim makroregionalnim strategijam opozarja, da mora Evropska komisija rešiti vprašanja glede ustreznih lastnih človeških in finančnih virov;
20. glede na potrebo po pripravi vmesne analize izvajanja strategije za regijo Baltskega morja, poziva Evropsko komisijo k natančni pripravi konkretnih instrumentov in meril za ocenjevanje projektov, na podlagi kazalnikov, ki omogočajo primerjavo;
21. poziva Evropsko komisijo, države članice in svoje člane, naj odgovorijo na vprašanja, kakšen značaj naj imejo makroregionalne strategije, na kakšen način jih je treba programirati (kot ločene programe ali v okviru kohezijske politike), kdo in na kakšen način jih mora izvajati in iz katerih virov naj bodo financirane;
22. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.

OBRAZLOŽITEV

V dobi globalizacije, hitrih podnebnih in demografskih sprememb ter povečane gospodarske konkurence se vedno bolj kaže, da pojavljajoče se težave in izzivi ne poznajo upravnih in političnih meja.

Tako se soočamo s potrebo po pripravi specifičnih odgovorov na te izzive in prilagajanju obstoječih političnih in finančnih instrumentov le-tem.

Prav v tem okviru se je pojavila zamisel o makroregijah, tj. funkcionalnih območjih, skupaj zbranih na podlagi skupnih razvojnih ciljev ali težav, ki imajo določene skupne lastnosti in geografske danosti.

Strategija za regijo Baltskega morja je prvi in zaenkrat edini poskus oblikovanja kompleksne skupne strategije razvoja za to vrsto makroregije.

Kot beremo v sporočilu Evropske komisije¹, je „Regija Baltskega morja je zelo raznoliko območje v gospodarskem, okoljskem in kulturnem smislu, vendar pa si zadevne države delijo mnoge skupne vire ter so zelo medsebojno odvisne“. Ta medsebojna odvisnost in potreba po soočanju s podobnimi izzivi opravičujejo skupno ukrepanje v okviru strategije za regijo Baltskega morja.

Strategija je bila sprejeta po celovitem posvetovanju z zainteresiranimi stranmi v državah članicah, in sicer ne le z organi javne uprave, temveč tudi z akademskim in poslovnim krogom ter nevladnimi organizacijami. Postopek posvetovanja in vključevanja partnerjev od samega začetka v pripravo strategije je sam po sebi velik uspeh. Na podlagi teh prizadevanj je nastal predlog za novo obliko sodelovanja v Evropski uniji. Regije osmih držav članic EU, in tudi držav izven Unije, v katerih živi skoraj 100 milijonov ljudi, lahko sedaj načrtujejo, določajo prednostne naloge in izvajajo dejavnosti, ki služijo njihovim skupnim ciljem. Glavni cilj je zagotoviti ustrezno zaščito okolja in usklajen gospodarski in družbeni razvoj.

Strategija se opira na štiri, v nadaljevanju navedene stebre, katerih cilj je učinkovitejše izkoriščanje programov Skupnosti in nacionalnih politik:

- varovanje okolja,
- večanje blaginje v regiji,
- povečanje dostopnosti in privlačnosti regije in
- zagotovitev varnosti in zaščite v regiji.

Strategija je nadalje razdeljena na 15 prednostnih področij, poleg tega je opredeljenih več kot 70 prednostnih projektov.

Izhodiščna točka za strategijo so bili že razviti projekti in pobude v regiji, tako v okviru pobud Unije kot v kontekstu neposrednega sodelovanja med državami članicami v regiji Baltskega morja, ki so bili vključeni v nov okvir sodelovanja, oprt na načela celostnega pristopa k izvajani politiki.

Pogoj za uspeh tako zasnovane strategije je nedvomno usklajevanje ukrepov, ki se izvajajo v

¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o Strategiji Evropske unije za regijo Baltskega morja (KOM(2009) 248 konč., 10.6.2009).

kontekstu vseh politik z ozemeljskim učinkom, saj bo le s povezavo dejavnosti in razpoložljivih virov, usmerjenih v skupno opredeljene cilje na danem območju, mogoče doseči optimalne rezultate. Soočanje z izzivi, kot so npr. podnebne spremembe, bo učinkovito samo, če bodo upošteevane ostale politike, ki neposredno vplivajo nanje (npr. ribiška in skupna kmetijska politika).

Strategija predvideva tudi krepitev sodelovanja s sosednjimi državami, ki niso članice Unije, katerih ozemlja pa spadajo v obseg funkcionalno zaokroženih območij, opredeljenih z dano makroregijo, ali nanje neposredno vplivajo. Na primer, pri skrbi za čistočo vode Baltskega morja ni mogoče zanemariti dejstva, da reke nekaterih držav vplivajo na to morje, tudi če ta država nima neposrednega dostopa do Baltika.

Glavni izziv pri izvajanju strategije za regijo Baltskega morja je vzpostavitev dobre strukture sodelovanja in usklajevanja ter učinkovitega sistema upravljanja.

Evropska komisija mora predstavljati strateško središče kompleksnega nadzora nad njenim izvajanjem. Vendar pa obstaja skrb, da Evropska komisija v tem trenutku ne razpolaga z zadostnimi finančnimi in človeškimi viri za učinkovito nadziranje izvajanja strategije.

Odgovornost za samo izvajanje strategije mora kljub vsemu ostati v pristojnosti držav članic, pri čemer se zdi, da oblikovanje novih organizacijsko-upravnih struktur ne bi bilo priporočljivo oziroma ne bi prispevalo k učinkovitemu izvajanju strategije.

Pristop te vrste seveda zahteva dodatne organizacijske napore in široko zasnovano sodelovanje med ustanovami, organizacijami in partnerji v okviru posameznih politik na evropski, državni, regionalni in lokalni ravni, v skladu z načelom upravljanja na več ravneh, ki ga posebej priporoča Odbor regij¹.

V skladu s tem načelom bodo ravno regijske oblasti, nevladne organizacije in civilna združenja, ki najbolj poznajo svojo situacijo in možnosti, odgovorne za izvajanje projektov v okviru strategije in od njihovih dejavnosti bo odvisen njen uspeh.

Poleg tega je treba zato, da ideja integriranega pristopa ne bi ostala le prazna beseda in strategija ne le skupek ločenih projektov, temveč da bi ustvarjala dodano vrednost, nujno določiti konkretna merila za ocenjevanje, ki bodo oprta na sklop kazalnikov, ki bodo omogočali primerjavo. Pomembno je, da bi poročilo o izvajanju strategije, ki bo predvidoma predstavljeno leta 2011, predstavljalo dejanski odraz njenih dosežkov in težav, kar bo omogočilo morebitne spremembe in izboljšave ter dalo novo spodbudo za izvajanje strategije v prihodnje.

Preučiti je treba možnosti prihodnje uporabe izkušenj glede izvajanja strategije, zlasti v zvezi s tem, ali je to zaželen smer razvoja kohezijske politike in ali naj se ravno na ta način razvija sodelovanje v Evropski uniji v takih makroregijah, kot so na primer povodje Donave, Sredozemlje ali alpsko območje. Ali je oblikovanje makroregij, tj. funkcionalnih regij, ki so sestavljene iz regij, skupaj zbranih na podlagi skupnih razvojnih ciljev ali težav in katere imajo podobne značilnosti in geografske pogoje, učinkovit način za soočanje s prihodnjimi izzivi kohezijske politike?

¹ Mnenje na lastno pobudo Odbora regij „Bela knjiga Odbora regij o upravljanju na več ravneh“ CdR 89/2009 fin.